

**INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA SON KOMPONENTLI
FRAZELOGIZMLARNING CHOG‘ISHTIRMA TAHLILI.**

Yulduz Yo'ldoshova Abduraim qizi

Termiz davlat universiteti, Lingvistika(ingliz tili) yo'nalishi magistranti

Xudoyqulov Abdulla

Termiz davlat universiteti, PhD

Annotatsiya: Til— insoniyatning eng asosiy kommunikativ vositasi bo'lib, u orqali odamlar o'z fikrlarini, his-tuyg'ularini va tajribalarini bir-biriga yetkazadilar. Har bir til o'ziga xos frazeologik birikmalarga ega bo'lib, ular o'z ichida madaniyat, tarix va urf-odatlarni aks ettiradi. Son komponentli frazeologizmlar esa o'zining ma'nosi va tuzilishidagi o'ziga xosligi bilan alohida ahamiyatga ega. Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillarida son komponentli frazeologizmlarning chog'ishtirma tahlili amalga oshiriladi, bu orqali ularning madaniy va lingvistik jihatlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: til, son komponentli frazeologizmlar, muloqot, ijtimoiy munosabatlar, metaforik frazeologizmlar, ingliz tili.

Son komponentli frazeologizmlar — bu o'z ichida sonni o'zida aks ettiruvchi iboralar bo'lib, ular ko'pincha ma'naviy, madaniy va tarixiy kontekstda shakllanadi. Har bir son komponenti o'ziga xos ma'no va tasavvurga ega bo'lishi mumkin. Bu frazeologizmlar ko'pincha ma'naviy qadriyatlarni, urf-odatlarni va ijtimoiy munosabatlarni aks ettiradi. Ularning o'ziga xosligi shundaki, sonlar har doim biror narsaning ko'pligi yoki kamligi, ahamiyati yoki ahamiyatsizligini ifodalashda ishlatiladi. Frazeologizmlar turli turlarga bo'linadi. Ular orasida an'anaviy frazeologizmlar, metaforik frazeologizmlar va idiomatik frazeologizmlar mavjud. Har bir tur o'zining o'ziga xos xususiyatlariga ega bo'lib, ularni o'rganish tilshunoslikda muhim ahamiyatga ega. Masalan, an'anaviy frazeologizmlar ko'pincha ma'lum bir madaniyatga xos bo'lib, o'sha madaniyatning urf-odatlarini aks ettiradi. Metaforik frazeologizmlar esa ko'proq tasviriy ma'nolarga ega bo'lib, ular hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq. Ingliz tilida son komponentli frazeologizmlar ko'plab ma'nolarni ifodalaydi. Ular ko'pincha hayotiy vaziyatlar va insonlar o'rtasidagi munosabatlarni aks ettiradi. Ingliz tilidagi frazeologizmlar o'z ichida ko'plab metaforik ma'nolarni saqlab qoladi. Ular insonlarning turli holatlarda qanday fikrlashini, his-tuyg'ularini va munosabatlarini ifodalaydi. Bunday frazeologizmlar ko'pincha ijtimoiy va madaniy kontekstda shakllanadi. Ingliz tilidagi frazeologizmlar ko'plab ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni aks ettiradi. Ular, shuningdek, turli vaziyatlarda qanday fikr yuritish va qanday his-tuyg'ularni ifodalash mumkinligini ko'rsatadi. Masalan, ba'zi

frazeologizmlar insonlarning o'zaro munosabatlaridagi noqulayliklarni, boshqalarida esa do'stlik va yaqinlikni ifodalaydi. Bu frazeologizmlar ingliz tilining boyligini va uning turli xil vaziyatlarda qanday ishlatilishini ko'rsatadi.[1]

O'zbek tilida ham son komponentli frazeologizmlar keng tarqalgan. Ular o'z ichida milliy madaniyatni va urf-odatlarini aks ettiradi. O'zbek tilidagi frazeologizmlar ko'pincha an'anaviy qadriyatlar va ijtimoiy munosabatlarni ifodalaydi. Ular o'zbek xalqining tarixiy tajribalarini va madaniy an'analarini aks ettiradi. O'zbek tilidagi frazeologizmlar ko'plab ma'nolarni ifodalashda yordam beradi va ularning o'ziga xosligi ularning madaniyatga bog'liqligida namoyon bo'ladi. O'zbek tilidagi frazeologizmlar ko'plab ma'nolarni o'z ichiga oladi va ular ko'pincha ijtimoiy va madaniy kontekstda shakllanadi. O'zbek madaniyatida frazeologizmlar insonlar o'rtasidagi munosabatlarni, urf-odatlarini va qadriyatlarini aks ettiradi. Ular o'zbek xalqining hissiyotlarini va fikrlarini ifodalashda muhim rol o'ynaydi. O'zbek tilidagi frazeologizmlar ko'plab hayotiy vaziyatlarni ifodalashda yordam beradi va ularning o'ziga xosligi ularning madaniyatga bog'liqligida namoyon bo'ladi.[2]

Ingliz va o'zbek tillaridagi son komponentli frazeologizmlarni chog'ishtirma tahlil qilish jarayonida bir qator o'xshashliklar va farqlarni ko'rish mumkin. Har ikkala til ham son komponentlarini o'z ichiga olgan frazeologizmlarni yaratishda madaniy, tarixiy va ijtimoiy kontekstlarni hisobga oladi. O'xshashliklar orasida son komponentlarining ishlatilishi, ularning ma'nolari va kontekstlari mavjud. Farqlar esa ko'proq frazeologizmlarning tuzilishi va ularning ishlatilishida namoyon bo'ladi. Ingliz tilidagi frazeologizmlar ko'proq tasviriy va metaforik ma'nolarga ega bo'lib, ular ko'pincha hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq. O'zbek tilidagi frazeologizmlar esa ko'proq an'anaviy va urf-odatlarga asoslangan. Bu farqlar har bir tilning o'ziga xosligini va uning madaniyatini aks ettiradi. O'zaro ta'sir va o'zaro aloqalar ham har ikki tilning frazeologik boyligini oshiradi.[3]

Frazeologizmlar nafaqat tilning o'ziga xosligi, balki madaniyatning ham ifodasi hisoblanadi. Ingliz va o'zbek tillaridagi son komponentli frazeologizmlar madaniyatning turli jihatlarini aks ettiradi. Har bir frazeologizm o'zining kelib chiqishi va ma'nosi bilan bog'liq bo'lib, ularning madaniy konteksti tilni tushunishda muhim ahamiyatga ega. Madaniy kontekst frazeologizmlarning qanday ishlatilishini belgilaydi va ularning ma'nolarini yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Ingliz tilidagi frazeologizmlar ko'pincha zamonaviy hayot va ijtimoiy munosabatlar bilan bog'liq. O'zbek tilidagi frazeologizmlar esa ko'proq an'anaviy qadriyatlar va urf-odatlarga asoslangan. Bu farqlar har bir tilning o'ziga xosligini va uning madaniyatini aks ettiradi. Madaniy kontekst frazeologizmlarning qanday ishlatilishini belgilaydi va ularning ma'nolarini yanada chuqurroq anglashga yordam beradi. Ingliz va o'zbek tillaridagi son komponentli frazeologizmlarda bir qator o'xshashliklar va farqlar mavjud. O'xshashliklar orasida son komponentlarining ishlatilishi, ularning ma'nolari

va kontekstlari mavjud. Har ikkala til ham son komponentlarini o'z ichiga olgan frazeologizmlarni yaratishda madaniy, tarixiy va ijtimoiy kontekstlarni hisobga oladi. Farqlar esa ko'proq frazeologizmlarning tuzilishi va ularning ishlatilishida namoyon bo'ladi. Ingliz tilida son komponentli frazeologizmlar ko'proq metaforik va tasviriy ma'nolarga ega bo'lib, ular hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq. O'zbek tilida esa frazeologizmlar ko'proq an'anaviy va urf-odatlariga asoslangan. Bu farqlar har bir tilning o'ziga xosligini va uning madaniyatini aks ettiradi. O'zaro ta'sir va o'zaro aloqalar ham har ikki tilning frazeologik boyligini oshiradi.[4]

Xulosa: Ingliz va o'zbek tillarida son komponentli frazeologizmlarning chog'ishtirma tahlili ko'plab qiziqarli jihatlarni ochib beradi. Har bir til o'zining madaniyati, tarixi va urf-odatlari asosida frazeologik birikmalarni yaratadi. Son komponentli frazeologizmlar esa bu jarayonda muhim rol o'ynaydi, chunki ular tilning boyligini va insonlarning fikrlarini ifodalashda yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov, A. (2020). "O'zbek tilidagi frazeologik birliklar: Tahlil va izohlar". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
2. Mamatqulov, A. (2019). "Ingliz va o'zbek tillaridagi frazeologizmlar: O'xshashliklar va farqlar". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
3. Karimova, D. (2021). "Til va madaniyat: O'zbek frazeologizmlarining madaniy konteksti". Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.
4. Yuldashev, S. (2022). "Son komponentli frazeologizmlar: Ingliz va o'zbek tillarida tahlil". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
5. Rahmonova, N. (2023). "Frazeologiya va uning tilshunoslikdagi o'rni". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi.
6. Ismoilov, U. (2020). "Ingliz tilidagi frazeologizmlar: Tarixiy va madaniy jihatlar". Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
7. Tursunov, R. (2021). "O'zbek tilidagi son komponentli frazeologizmlar: Tahlil va taqqoslash". Farg'ona: Farg'ona Davlat Universiteti.